

ЛЕКЦІЇ

ЛЕКЦІЙНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ТЕМА : Текст як закінчена інформаційна єдність.

ЛЕКЦІЯ № 1-3 (6 год.)

ТЕМА: Вступ

МЕТА: визначити суть, мету, предмет і об'єкт і завдання курсу. Дати студентам поняття про текст як багатоаспектне лінгвістичне явище. Ознайомити їх з функціональним аспектом у вивченні тексту; ознайомити студентів з основними особливостями тексту; одиницями тексту: висловлювання, між фразна єдність, фрагмент.

ЗАВДАННЯ: з'ясувати сутність різних підходів до вивчення тексту як об'єкта лінгвістики; навчити студентів визначати текст як семантико-структурну єдність; відповідність структури тексту темі, відображеній інформації, умовам спілкування, завданням та обраному стилю викладу.

ПЛАН

1. Предмет, мета та завдання курсу.
2. Текст як об'єкт лінгвістичної науки.
3. Основні аспекти вивчення тексту:
  - а) лінгвоцентричний підхід у вивченні тексту;
  - б) текстоцентричний аспект дослідження тексту;
  - в) антропоцентричний підхід у вивченні тексту;
  - г) когнітивний напрям вивчення тексту.
4. Проблема визначення тексту в лінгвістичній науці.
5. Рівні тексту. Проблема виділення одиниць тексту: висловлювання, міжфразна єдність, фрагмент.
6. Основні особливості тексту: цілісність, зв'язність, завершеність, антропоцентричність, соціологічність, послідовність, статичність і динамічність, напруження тощо.
7. Текст як семантико-структурна єдність.
8. Відповідність структури тексту темі, відображеній інформації, умовам спілкування, завданням та обраному стилю викладу.

Література

1. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004.
2. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003.
3. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981.
4. Донченко Г. Формування в п'ятикласників поняття про текст // Українська мова і література в школі. – 2003. - №4. – С.11-15.
5. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008.
6. Лобко-Лобановская Н.А. Работа с учебным текстом на уроке. – Харьков, 2003.
7. Лосева Л.М. Как строится текст. – М.: Просвещение, 1980.
8. Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови: Посібник для вчителів. – К.: Рад.школа, 1986.
9. Мурзин Л.Н., Штерн А.С. Текст и его восприятие, Свердловськ, 1991
10. Науменко А.М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики). – Вінниця, 2005.
11. Симоненко Т. Дидактична текстологія: Навчально-методичний посібник.- Черкаси.: Вертикаль, 2006
12. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Завдання для самопідготовки студенти виконують обов'язково
ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Тема: Текст як закінчена інформаційна єдність.

Практичне заняття №1-2 (4год.)

Тема: **Вступ. Текст як закінчена інформаційна єдність. Семантичні та комунікативні категорії тексту**

МЕТА: з'ясувати суть, мету, предмет і об'єкт і завдання курсу. Дати студентам поняття про текст як багатоаспектне лінгвістичне явище; Ознайомити студентів з основними особливостями тексту; одиницями тексту: висловлювання, між фразна єдність, фрагмент. Ознайомити їх з функціональним аспектом у вивченні тексту.

ЗАВДАННЯ: Навчити розуміти сутність різних підходів до вивчення тексту як об'єкта лінгвістики; перевірити у студентів уміння й навички визначати текст як семантико-структурну єдність; з'ясувати відповідність структури тексту темі, відображеній інформації, умовам спілкування, завданням та обраному стилю викладу.

План

1. Предмет, мета та завдання курсу.
2. Текст як об'єкт лінгвістичної науки.
3. Основні аспекти вивчення тексту:
  - а) лінгвоцентричний підхід у вивченні тексту;
  - б) текстоцентричний аспект дослідження тексту;
  - в) антропоцентричний підхід у вивченні тексту;
  - г) когнітивний напрям вивчення тексту.
4. Типологія текстів:
  - а) за характером побудови;
  - б) за кількістю учасників у мовленні;
  - в) за жанровою та стильовою належністю;
  - г) за формою мовленнєвої репрезентації;
5. Проблема виділення рівнів тексту в сучасній лінгвістиці.
6. Проблема виділення одиниць тексту у мовознавстві: речення, висловлювання, складне синтаксичне ціле, фрагмент.
7. Категорії тексту: *цілісність, зв'язність (лівостороння та правостороння), завершеність, дискретність, антропоцентричність, соціологічність, послідовність, статичність і динамічність, інтертекстуальність, «континуум» як категорія часу і простору в тексті, напруження тощо.*

Література:

1. ! Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лінгвістический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004.
2. ! Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003.
3. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту: Посібник для вчителів. – К.: Рад.школа., 1986.
4. Донченко Т. Формування в п'ятикласників поняття про текст // Українська мова і література в школі. – 2003. - №4. – С.11-15.
5. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А. Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с.
6. Загнітко А. Лінгвістика тексту : теорія і практикум. Науково-навчальний посібник. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 289с.
7. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 423с.

Практично в аудиторії: відповіді на запитання плану практичного заняття, аналіз відомих підходів до визначення тексту як лінгвістичного явища; аналіз і обговорення конспектів.

Завдання для самоопрацювання: 1. Підготувати письмові відповіді на запитання плану заняття (з презентаціями питань) та законспектувати:

а) Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – С. **371-372 - розгорнутий конспект;**

б) Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – С. **150-154 - розгорнутий конспект.**

в) Т.А.Єщенко Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с. – С.62 -134. - **стислий конспект.**

г) Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 423с.- с.31-33; 49-53 конспект; **1.** Підготувати письмові відповіді на запитання плану заняття (з презентаціями питань) та законспектувати:

а) Валгіна Н.С. Теорія тексту: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003. – С. **21-24 - розгорнутий конспект;**

б) Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови: Посібник для вчителів. – К.: Рад. школа, 1986. – С. **17-22 - розгорнутий конспект;**

в) Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004. – С. **40-45 - розгорнутий конспект;**

г) Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с. – с. 139-192 – **розгорнутий конспект**

д) Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 423с. – с.30-45 - **розгорнутий конспект**

2. Дібрати по 2 тексти (один публіцистичного стилю, другий – наукового), надрукованих на аркушах формату А-4 для аналізу для **аргументації відповіді** на питання плану заняття.

Список рекомендованої літератури

1. Александрова Е.М. Текст и его понимание как специфическая особенность гуманитарного знания / Текст 2000: Теория и практика. Междисциплинарные подходы: материалы Всероссийской научной конференции. Часть II./УдГУ - Ижевск: Удмуртский государственный университет. - С.90-92.
2. Зайнетдинов А.Ш. Текст как продукт учебно-речевой деятельности. - Стерлитамак: Стерлитамак. гос. пед. ин-т, 2001.- 113 с.
3. Залевская А.А. Понимание текста: психолингвистический подход. - Калинин, 1988.
4. Залевская А.А. Слово и текст в психолингвистическом аспекте. - Тверь, 1992.-27 с.
5. Златів Л.М. Формування у студентів філологічного факультету умінь сприймати і відтворювати зміст науково-навчального тексту. Дис... канд. пед. наук: 13.00.02. - Тернопіль, 2000. - 282 с.
6. Бабенко Л.Г. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум / Л.Г.Бабенко, Ю.В.Казарин. - М.: Флинта: Наука, 2003.-496 с.
7. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004.
8. Бахтин М.М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках // Эстетика словесного творчества. - М.: Искусство, 1979.
9. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. - К.: Видавничий центр "Академія", 2004. - 344 с.
10. Бацевич Ф.С. Текст, дискурс, речевой жанр: соотношение понятий / Вісник Харківського національного університету. №520. Серія філологія. Випуск 33. Філологічні аспекти дослідження дискурса. - Харків. - 2001. С.3-6.
11. Берегова Г. Текст документа як професійне висловлювання// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип. 5. – С. 309-315.
12. Богин Г.И. Типология понимания текста. - Калинин, 1986.
13. Болотнова Н.С. Филологический анализ текста. Ч.І. Пособие для филологов. - Томск: Изд-во Томского государственного педагогического университета, 2001.-129 с.
14. Борисюк І.В. Роль тексту на шляху формування комунікативної компетенції учнів // Мовознавство. - 1998. - № 1. - С.54-60.
15. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие. - М.:Логос, 2003.-280с.
16. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі аналізу тексту. - К.: Рад. школа, 1986. - 104 с.
17. Возненко Н. Текст як предмет текстуальної лінгвістики// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип.. 5. – С. 22-29.
18. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. - М.: Наука, 1981.- 139 с.
19. Грипас Н.Я. Работа над текстом на уроках мови в 4-6 кл.: посібник для вчителів. - К.: Рад.школа, 1988. - 111 с.
20. Донченко Т. Формування в п'ятикласників поняття про текст. – Українська мова і література в школі. - 2003. -№4. – С. 1-15.
21. Дридзе Т.М. Текст как объект смыслового восприятия // Смысловое восприятие речевого сообщения. - М.: Наука, 1976. - 263 с.
22. Дудик П.С. Стилїстика української мови: Посібник. – К.: «Академія», 2005.
23. Дудина Т.Б. Семантика текста и процессе коммуникации. / Сборник научных трудов. Выпуск 309. Текст в функционально-стилевом аспекте. - М.: ВАСХНИЛ, 1988.- С.137-141.
24. Ермакова Л.А. Понимание текста как средство выявления компонентов коммуникативной компетенции читающего: Сборник научных трудов. Выпуск 282.- Текст в учебном процессе. - М.: ВАСХНИЛ, 1987. - С.50-57.
25. Жучкова И.А. Обучение тексту как продукту речевой деятельности: Сборник научных трудов. Выпуск 282.– Текст в учебном процессе. - М.: ВАСХНИЛ, 1987.-

С.77-87.

26. Залевская А.А. Слово на пути к пониманию текста // Психолингвистические аспекты взаимодействия слова и текста. - Тверь, 1998.
27. Залевская А.А. Текст и его понимание: Монография. - Тверь: Тверской государственный университет, 2001. - 177 с.
28. Зарубина Н.Д. Текст: лингвистический и методический аспекты. - М.: Русский язык, 1981. - 113 с.
29. Ипполитова Н.А. Текст в системе обучения русскому языку в школе: Учебное пособие для студентов пед. вузов. - М.: Флинта, Наука, 1998. - 176с.
30. Каминская Э.Е. Слово и текст в динамике смыслового взаимодействия. - Новгород, 1998.
31. Кожина М.Н. Стилистика русского языка: Учеб. для студентов пед. институтов. - М.: Просвещение, 1993. - 224 с.
32. Конфедерат І.М. Дидактичні можливості тексту: Посібник для вчителів. - К.: Рад. школа, 1988.-112 с.
33. Котюрова М.П. Об особенностях выражения теоретического знания в научном тексте // Структура и семантика текста. Межвузовский сборник научных трудов. - Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1988. - С.100-108.
34. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.
35. Крупа М. Критерії відбору художньої словесності для лінгвоаналізу // Теорія і практика лінгвістичного аналізу тексту. - Тернопіль: Лілея, 1997. С.6-24.
36. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – С. 268-274; 279-286.
37. Кудрявцева Т.С. Учебный текст как объект лингводидактического описания русского языка: функции, типология, принципы оценки: Автор, дис... канд. пед. наук: 13.00.02. / Моск. пед. Гос. ун-т им.Ленина. - М., 1985. - 16 с.
38. Кузнецова Г.Н. Функционирование текста в сфере массовой коммуникации: Сборник научных трудов. Выпуск 309. Текст в функционально-стилевом аспекте. - М.: ВАСХНИЛ, 1988. - С.83-87.
39. Лебедева Н., Мірошникова М. Тест і стиль// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип. 5. – С. 29-32.
40. Лобко-Лобановская Н.А. Работа с учебным текстом на уроке: Пособие для учителей русского языка та студентов-филологов педвузов. - Х.: Видав. Гр."Основа", 2003.-96 с.
41. Лосева Л.М. Как строится текст. - М.: Просвещение, 1980. - 94 с.
42. Малыгина СВ. Дискурсивне особености гуманітарного наукового тексту / Вісник Харківського національного університету. №520. Серія філологія. Випуск 33. Філологічні аспекти дослідження дискурса. - Харків, 2001. - С.61-65.
43. Матвеева Г.Г. Актуализация прагматического аспекта научного текста. -Ростов: Из-во ростовського у-та, 1984. - 132 с.
44. Мацько та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М.Сидоренко, О.М.Мацько// За ред. Л.І.Мацько. – К.: Вища школа, 2003.- 462с.
45. Мельничайко В.Я. Творчі роботи на уроках української мови: Конструювання. Редагування. Переклад: Посібник для вчителів. - К.: Рад. школа, 1984.-223 с.
46. Мельничайко В.Я.Лінгвістика тексту в шкільному курсі укр. мови: Посібник для вчителів. - К.: Рад. шк., 1986. - 168 с.
47. Мельничайко В.Я. Лінгвістичні основи викладання української мови в школі // Мовознавство і школа. - К.: Наукова думка, 1981. - С.22-124.
48. Мельничайко В.Я. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: завдання і методи // Теорія і практика лінгвістичного аналізу тексту. - Тернопіль: Лілея, 1997.-С.25-58.

49. Мете Н.А., Митрофанова О.Д., Одинцова Т.Б. Структура научного текста и обучение монологической речи.-М.:Русский язык,1981.-141 с.
50. Митрофанова О.Д. Научный стиль речи: проблемы обучения. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Русский язык, 1985. - 128 с.
51. Митусова О.А. Научный текст как объект работы студента-филолога: Сборник научных трудов. Выпуск 282. Текст в учебном процессе. - М.: ВАСХНИЛ, 1987.-С. 15-24.
52. Москальская О.И. Грамматика текста: Пособие по грамматике немецкого языка для институтов и факультетов иностранных языков. - М.: Высш. школа, 1981.-183 с.
53. Москальчук Г.Г. Структурная организация и самоорганизация текста. - Барнаул, 1998.
54. Мурзин Л.Н. Текст и его восприятие. - Свердловск, 1991.
55. Партико З.В. Загальне редагування.- Львів: Афіша, 2001.
56. Пентилюк М.І. Стилiстична організація тексту (теоретичний аспект) // зб. наук, праць. Південний архiв. – Херсон: Айлант. – 1999. – Вип.5. - С. 12-16.
57. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови: Підручник. - 3-тє вид. перероб. і доповн. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. - 248с.
58. Попов Ю.В., Трегубович Т.П. Текст: структура и семантика: [Учеб.пособие]. - Минск: Выш. шк., 1984. - 189 с.
59. Психолингвистическая и лингвистическая природа текста и особенности его восприятия / Под ред. Ю.А.Жлуктенко, А.А. Леонтьева. - К.: Вища школа, 1979.-245 с.
60. Радзiєвська Т.В. Текст як засiб комунікації / НАН України; Інститут української мови; відпов. Редактор М.М.Пещак. - 2-ге вид. стереотипне. - К., 1998.-194 с
61. Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. - К.: Редакційно-видавничий центр "Київський університет", 1998. – 336 с.
62. Розенталь Д.Э. Практическая стилистика рус. языка: Учеб. для вузов по спец. «Журналистика». - М., Высш. шк., 1987. - 399 с.
63. Романенко Ю. Конспектування науково-навчальних текстiв як спiсiб засвоєння комунікативних стратегiй текстотворення. - Дивослово. - 2005. - №4.-С.2-7.
64. Руденко Л., Коршун Т. Текст як об'єкт лiнгвістичного аналізу// Зб.наук.праць. Південний архiв. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип. 5. – С. 5-11.
65. Руднев В.П. Прочь от реальности. Исследования по филологии текста. II. - М.: Аграф, 2000.-432 с.
66. Самостоятельная работа учащихся с учебными текстами / Розенберг Н.М., Дудко Э.Н., Носаченко И.М. - К.: Высшая школа. Головное изд-во,1986 –156 с. 58.Серажим К.С. Термін "дискурс" у сучасній лiнгвістиці / Вісник Харківського національного університету. № 520. Серія фiлологія. Випуск 33. Фiлологічні аспекти дослідження дискурса. - Харків. - 2001. С.7-11.
67. Сойфер Э.В. Текст как коммуникативно-тематическая программа речевой деятельности чтения / Текст 2000: Теория и практика. Междисциплинарные подходы: материалы Всероссийской научной конференции. Часть II./УдГУ - Ижевск: Удмуртский государственный университет. - С.60-61.
68. Сорокин Ю.А. Психолингвистические аспекты изучения текста. - М.: Наука, 1985.-168. 61.Сорокин Ю.А. Текст: цельность, связность, эмотивность // Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. - М., 1982.
69. Стерeотипность и творчество в тексте: Межвузовский сборник научных трудов / Перм. ун-т. - Пермь, 1999.
70. Стриженко А.А., Кручинина Л.И. Об особенностях организации текстов, относящихся к разным функциональным стилям. - Иркутск: Изд-во Иркутского университета, 1985. - 176 с.
71. Трофимова Г.С. Лингводидактический анализ ритмически организованного учебного

- текста / Текст - 2000: Теория и практика. Междисциплинарные подходы: материалы Всероссийской научной конференции. Часть II./УдГУ – Ижевск: Удмуртский государственный университет, 2000. - 162 с.
72. Тураева З.Я. Лингвистика текста. (Текст: Структура и семантика). - М.: Просвещение, 1986. - 128 с.
  73. Фаткулина Р.Ф. Текст как единица обучения иноязычной речевой деятельности / Текст - 2000: Теория и практика. Междисциплинарные подходы: материалы Всероссийской научной конференции. Часть II./УдГУ – Ижевск: Удмуртский государственный университет. - С.62-64.
  74. Феллер М.Д. Текст і зображення як модель комунікативного акту / К.: Київський університет ім.Тараса Шевченка; Центр вільної преси, 1998. – 123 с.
  75. Филиппов В.Н. Работа над текстом как способ развития мышления / Текст - 2000: Теория и практика. Междисциплинарные подходы: материалы Всероссийской научной конференции. Часть II./УдГУ – Ижевск: Удмуртский государственный университет. - С.64-65.
  76. Хадарцева Л.В. Виды учебных текстов для обучения выразительному чтению: Сборник научных трудов. Выпуск 282. Текст в учебном процессе. - М.: ВАСХНИЛ, 1987. - С.87-95.
  77. Халдарова СМ. Жанровая дифференциация текстов научной прозы и вопросы обучения письму // Лингвистические основы обучения речевой деятельности. - Ташкент: Изд. Таш. ГУ, 1985. - 76 с.
  78. Цінько С. Критерії відбору текстів для сприймання учнями на слух // Українська мова і література в школі. - 2000. - №4. – С. 1-14.
  79. Чепелева Н.В. Психологія читання тексту студентами вузів. – К.:Либідь, 1990.
  80. Шадрова В.М. Структурные характеристики научно-технического текста и эффективность обучения чтению // Текст как объект лингвистического и психологического исследования. Тезы докладов научно-теоретической конференции. - Пермь, 1982. – С.88-93.
  81. Шанский Н.М., Махмудов Ш.А. Филологический анализ художественного текста. - С.-П.: Наука, 1999. - 288 с.
  82. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004.
  83. Шуневич О. Формування у старшокласників уміння конспектувати прочитаний текст. //Українська мова і література в школі. – 2003. - №4. – С.16-20.
  84. Виды лингвистического анализа в образцах и комментариях : учебное пособие для студ.высш.уч.завед. / [О.Н.Волкова, А.А.Евграфова, О.П.Конек и др.] ; под ред.А.А.Силки. - Изд.2-е, испр. И доп. – Сумы : Университетская книга, 2009. – 254с.
  85. Новиков Лев Алексеевич Художественный текст и его анализ. Изд. 3-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 304с.
  86. Єщенко Т.А.Лінгвістичний аналіз тексту: навч.посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с.
  87. Загнітко А. Лінгвістика тексту : теорія і практикум. Науково-навчальний посібник. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 289с.

Додаткова література

1. Марія Пентиліук Текст: лінгвістичний аспект // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.37-42.
2. Ірина Попова Синтаксичні параметри тексту як лінгвістичного явища // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.47-50
3. Ірина Кочан Текстові категорії: проблема виокремлення та трактування в сучасній науці// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія

"Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.20-25

4. Тетяна Єщенко Сучасне розуміння тексту в лінгвістиці // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. – С.9-12.
5. Тураева З.Я. Лингвистика текста (Текст: структура и семантика). Учебное пособие для студентов пед. по спец. №2103 "Иностр.яз." // Зинаида Яковлевна Тураева. – М. Просвещение, 1986. – 127с.
6. Вейзе А.А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста: Учеб. Пособие // Апполон Анатольевич Вейзе. – М.: Высшая школа, 1985. – 127с., ил. (Б-ка преподавателя)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Студенти обов'язково виконують завдання до кожної теми, а також готують доповідь із презентацією із запропонованої тематики – тему обирають за порядковим номером у списку в журналі

Тема 1: Механізми творення тексту

План

1. Настанова в системі комунікації. Прагматична настанова тексту і прагматична настанова автора. Їх взаємодія. Комунікативний намір.
2. Висловлювання як мінімальна одиниця тексту.
3. Висловлювання інформаційні (повідомлення описового, розповідного, аргументованого, аналізуючого типу) та висловлювання верифікативні (висловлювання інтерпретувального типу – полемічні, переконливі, впливового характеру)
4. Закономірності тема-рема-членування тексту. Компоненти висловлювання – тема і рема. Особливості функціонального навантаження теми і реми.
5. Структура надфразної єдності як семантико-синтаксичної одиниці. Текстотворча роль порядку слів, актуального членування
6. Абзац як композиційно-стилістична одиниця. Членування тексту на абзаци.
7. Види та функції абзацу в різних текстах.

Завдання для контролю:

1. Підготувати письмові відповіді на запитання плану заняття (з презентаціями питань) та законспектувати:

а) Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с. – С.157-161; 74-89. – **конспект**;

б) Загнітко А. Лінгвістика тексту : теорія і практикум. Науково-навчальний посібник. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 289с. С. 61-69 – **розгорнутий конспект**;

в) Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – С. 373-376 – **стислий конспект**;

г) Сучасна українська літературна мова: Підручник/ М.Я.Плющ, С.П.Бевзенко, Н.Я.Грипас та ін.; За ред.М.Я.Плющ. – 5-те вид., стер. – К.: Вища школа, 2005. – С.413-417 – **стислий конспект**;

д) Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – С. 268-274; 279-286 – **розгорнутий конспект**;

е) Дудик П.С. Стилістика української мови: Посібник. – К.: «Академія», 2005. – С.278-280 – **стислий конспект**.

2. Відповіді на запитання плану обов'язково аргументувати дібраними самостійно текстами (2 -3 тексти художнього або публіцистичного та наукового стилів) та електронними презентаціями (схеми, таблиці)

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 2: Категорія інформативності в тексті. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення

План

1. Категорія інформативності (змістовності), її мовне вираження в тексті. Структура категорії інформативності.
2. Види та типи інформації у тексті. Інформація фактуальна, концептуальна, підтекстова, методична, емотивна.
3. Тема тексту.
4. Типи мовлення, що функціонують у текстах різних стилів і жанрів: опис, розповідь, роздум, їх класифікація.
5. Змішані види висловлювання. Особливості змішаного типу викладу.

6. Інструктування як специфічний тип мовлення. Різновиди текстів інструктивного типу.

Завдання для контролю:

1. Підготувати письмові відповіді на запитання плану заняття (з презентаціями питань) та законспектувати:

а) Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови: Посібник для вчителів. – К.: Рад.школа, 1986. – С. **22-29** - розгорнутий конспект;

б) Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004. – С. 333-334 - **розгорнутий конспект**;

в) Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. — К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – С. **154-158** – **розгорнутий конспект**.

г) Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч.посіб. – К.: Знання, 2008. – 423с.- С. **41-42** **конспект**.

д) Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч.посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с. – С. **167-172** – **конспект**.

2. Відповіді на запитання плану *обов'язково* аргументувати *дібраними самостійно текстами* (2 -3 тексти художнього або публіцистичного та наукового стилів) *та електронними презентаціями* (схеми, таблиці)

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда.

Тема 3 : Вираження в тексті авторської модальності

План

1. Групи авторів та реципієнтів
2. Поняття авторської модальності
3. Форми вираження авторської модальності.
4. Образ автора як вираження особистісного ставлення до предмета зображення.
5. Поняття "образ автора" і " стиль автора".

Завдання для контролю

1) Законспектувати

а) Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – С. **268-274; 279-286** – **розгорнутий конспект**;

б) Партико З.В. Загальне редагування.– Львів: Афіша, 2001. - **розгорнутий конспект** (реципієнти та групи авторів);

2. Відповіді на запитання плану обов'язково аргументувати дібраними самостійно текстами (*зробити аналіз тексту художнього стилю відповідно до питань плану у формі презентації*).

Форма контролю: перевірка конспектів, співбесіда

Тема 4: Композиційно-мовленнєві засоби організації тексту як цілого

План

1. Композиція та мовні засоби її вираження
2. Сюжет і мовні засоби його вираження
3. Модальність тексту
4. Тематичне поле
5. Пресупозиція і підтекст у художньому творі

Завдання для контролю

Опрацювати й законспектувати:

1. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2005. - С. **207-234**;

2. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.45-48.
3. Представити *електронну презентацію до одного з питань плану заняття*.

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 5: Різновиди текстів за їх стильовою приналежністю

План

1. Проблема класифікації та типології стилів і жанрів текстів.
2. Текст художній і нехудожній.
3. Текст монологічний і діалогічний.
4. Домінантні ознаки художніх текстів, їх різновиди.
5. Форми представлення автора в тексті художньому і нехудожньому.
6. Стилїстична своєрідність різних видів і жанрів наукових текстів.
7. Вияв авторської індивідуальності в науковому тексті.
8. Стилїстична своєрідність різних видів офіційно ділових текстів.
9. Мова газети.. Нові форми позначення реалій

Завдання для контролю. 1. Законспектувати:

- а) Пентиліук М.І. Стилїстична організація тексту (теоретичний аспект)// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – Вип. 5. – С. 12-16 - **розгорнутий конспект**;
- б) Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.353-360 - **розгорнутий конспект**;
- в) Гайдаєнко І.В. Жанр як тип літературної форми та основи його формування // Інформаційно-методический журнал видавництва ХДУ «Печатное слово». – Херсон: ХДУ, 2004(3/8). – С.34-40 - **стислий конспект**.

2. Написати відповіді на питання плану теми (з електронною презентацією)

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 6: Лінгвістичний аналіз художнього тексту

План

1. Аспекти вивчення семантики тексту.
2. Членування тексту.
3. Поняття мовної домінанти
4. Методи лінгвістичного аналізу тексту

Завдання для контролю

1. Опрацювати й законспектувати наукову літературу:

1. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту: Посібник для вчителів. – К.: Рад.школа., 1986. – С.6-11;
  2. Науменко А.М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики). – Вінниця, 2005. – С. 26-46; 46-50; 55-59;
  3. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. – М.: Флинта; Наука, 2004. – С. 45-49; 49-55; 229-233(зразок аналізу).
  4. Возненко Н. Текст як предмет текстуальної лінгвістики// Зб.наук.праць. Південний архів. – Херсон: Айлант. – 1999. – вип. 5. – С. 22-29;
  5. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2005. - С. 3-31.
- 2.** Зробити лінгвістичний аналіз художнього тексту (представити у формі презентації) – **див.**

зразок у підр. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. **або** Єщенко Т.А.Лінгвістичний аналіз тексту: навч.посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с.

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 7: Образ автора і образ читача

План

1. Позатекстові чинники образу автора
2. Читач – складник словесного мистецтва
3. Образ читача – категорія лінгвопоетична
4. Мовні засоби означення моделі читача
5. Образ читача – категорія комунікативної лінгвістики

Завдання для контролю

Опрацювати й законспектувати:

1. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2005. - С.51- 101;121-158
2. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003. – С.96-112.

Форма контролю: перевірка конспектів, співбесіда

Тема 8: Наукові тексти та їх класифікація

План

1. Формування наукового стилю в українській мові.
2. Власне наукові тексти
3. Науково-навчальні тексти
4. Науково-популярні тексти
5. Специфічні мовні ознаки наукових текстів
6. Основні вимоги до оформлення наукових текстів.

Завдання для контролю:

1.Опрацювати й законспектувати:

1. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.315-328;
2. Дудик П.С. Стилїстика української мови: Посібник. – К.: «Академія», 2005. – С. 74-79.

2.Зробити лінгвістичний аналіз наукового тексту (представити у формі презентації) – див. зразок у підр. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. Або Єщенко Т.А.Лінгвістичний аналіз тексту: навч.посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с.

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 9. Тексти ЗМІ. Газетні заголовки

План

1. Газетні заголовки
2. Синтагматика тексту
3. Парадигматика тексту

4. Газетні заголовки

Завдання для контролю:

1. Опрацювати й законспектувати:

Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.332-338.

2. Створити електронну презентацію (схеми, таблиці) до одного з питань плану заняття

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда
ання плану заняття.

Тема 10: Різновиди текстів за їх стильовою приналежністю

План

1. Проблема класифікації та типології стилів і жанрів текстів.
2. Текст художній і нехудожній.
3. Текст монологічний і діалогічний.
4. Домінантні ознаки художніх текстів, їх різновиди.
5. Форми представлення автора в тексті художньому і нехудожньому.
6. Стилiстична своєрiднiсть рiзних видiв i жанрiв наукових текстiв.
7. Вияв авторської індивідуальності в науковому тексті.
8. Стилiстична своєрiднiсть рiзних видiв офiцiйно дiлових текстiв.
9. Мова газети. Нові мовні форми позначення реалій.

Завдання для контролю: Підготувати письмові відповіді на запитання плану заняття (з презентаціями питань) та законспектувати:

а) Пентиліук М.І. Стилiстична органiзацiя тексту (теоретичний аспект)// Зб.наук.праць. Пiвденний архiв. – Херсон: Айлант. – 1999. – Вип. 5. – С. 12-16 - розгорнутий конспект;

б) Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. Посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С.353-360 - розгорнутий конспект;

в) Гайдаєнко І.В. Жанр як тип літературної форми та основи його формування // Інформаційно-методический журнал видавництва ХДУ «Печатное слово». – Херсон: ХДУ, 2004(3/8). – С.34-40 - стислий конспект.

Форма контролю: перевірка конспектів, презентацій, співбесіда

Тема 11: Мовні особливості газетного заголовка

ПЛАН

1. Заголовок і зміст тексту. Класифікації заголовків.
2. Заголовки одного напрямку; комплексні заголовки.
3. Повноформативні та неповноформативні заголовки.
4. Семантичне співвідношення «заголовок – зачин».
5. Виразність газетного заголовка як самостійної мовної одиниці тексту
6. Лексичний та семантичний повтори заголовка в тексті.
7. Семантичні та стилістичні ефекти в системі «заголовок – текст».

Завдання для контролю:

1) Законспектувати

а) 11. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./ Т.А.Єщенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 264с. – С. 162-166 – розгорнутий конспект;

б)Партико З.В. Загальне редагування.– Львів: Афіша, 2001. - **розгорнутий конспект** (реципієнти та групи авторів);

2. Відповіді на запитання плану обов'язково аргументувати дібраними самостійно текстами (2 тексти публіцистичного стилю).

3. Дібрати 2-3 тексти публіцистичного стилі та охарактеризувати в них заголовки (види, типи, функції)

4. Підготувати електронну презентацію до одного з питань теми та представити її під час відповіді.

Форма контролю: представлення студентами ел.презентацій та доповідей; перевірка конспектів, презентацій, співбесіда.

Індивідуальне завдання (доповідь у формі презентації)

Вимоги до оформлення доповіді:

1.15 -20 слайдів;

2.Дотримуватися структури такого виду робіт (зміст, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо є); список використаної літератури);

3. Створити електронну презентацію до теми реферату

Тематика доповідей

1. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження.
2. Основні аспекти вивчення тексту.
3. Проблема визначення тексту як об'єкта лінгвістичного дослідження.
4. Одиниці тексту.
5. Проблема типології текстів.
6. Типи інформації, що висловлюється в тексті.
7. Екстралінгвістичні параметри тексту. Текст і культура.
8. Основні категорії та властивості тексту.
9. Семантика тексту.
10. Структурна організація тексту.
11. Текст як основа евристичної бесіди.
12. Зміст і композиція тексту.
13. Види тематичного абзацу.
14. Поняття креалізованого тексту.
15. Вияв авторської індивідуальності в стилі тексту.
16. Інформативність тексту та способи її підвищення.
17. Семіотичні та комунікативні засоби компресії в тексті.
18. Смісл і значення. Глибина прочитання тексту.
19. Текст як висловлювання: прагматика висловлювання.
20. Текст як інформація: закони її зміни під час пізнання.
21. Текст як естетичність: її специфіка у нехудожньому тексті.
22. Текст як процес: складові процесу.
23. Текст як дискурс: стратегії і тактики співрозмовників.
24. Комунікативні особливості тексту.
25. Рівні тексту.
26. Структурні компоненти тексту.
27. Роль заголовка у сприйнятті тексту.
28. Поняття *концепт* і *концептосфера*. Концептуальний аналіз.
29. Тема тексту та її семантичне розгортання, набір мікротем, їх відношення в тексті.

